

Utlåtande 2009:77 RVII (Dnr 326-3433/2007)

Åtgärdsplan för att genomföra Funktionshinderombudsmannens förslag på strategiskt viktiga förbättringsåtgärder inför 2010

Motion av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v) (2007:33)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2007:33) av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

I en motion (2007:33) av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v) redogörs för frågor som Funktionshinderombudsmannen tar upp i sin årsrapport för 2006 som behandlades av kommunstyrelsen i september 2007. Rapporten har extra fokus på tillgänglighetsfrågor och på de förbättringsåtgärder som är strategiskt viktiga för att nå målet att Stockholm år 2010 ska bli världens mest tillgängliga huvudstad. I årsrapporten för 2006 anges följande strategiskt viktiga förbättringsområden för att nå målet.

- Villkoren för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.
- Arbetsmarknad, idrott och kultur.
- Tillgänglighetsarbetet inför år 2010.

Staden har uppnått en del i arbetet inom funktionshinderområdet, bland annat finns ett aktuellt styrdokument i form av det handikappolitiska program-

met. Det finns också en Funktionshinderombudsman och fastställda rutiner för stadens handikappråd. Tillgänglighetsprojektet har en pådrivande roll och staden avsätter varje år 100 mnkr för tillgänglighetsskapande åtgärder i gatu- och parkmiljö samt inom idrott och kultur. Det finns emellertid en hel del som inte uppnåtts ännu. Det krävs tydligare prioriteringar av handikappolitiska åtgärder i budget- och verksamhetsplaneringsprocessen, i översiktsplanen och Vision 2030.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden samt till stadsdelsnämnderna Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm.

Stadsledningskontoret anser att motionärerna lyfter fram viktiga frågor om hur arbetet ska bedrivas inom funktionshinderområdet. Dock ställer sig stadsledningskontoret tveksamt till övergripande planer för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas och anser att det handikappolitiska programmet väl uppfyller kraven på en övergripande plan för staden. Det är däremot angeläget att stadens nämnder konkretiserar hur arbetet ska bedrivas utifrån det handikappolitiska programmet och beaktar de förbättringsförslag som Funktionshinderombudsmannen lägger fram i sina årsrapporter.

Kommunstyrelsens handikappråd tillstyrker motionärernas förslag och yrkar att staden ser till att alla nämnder och bolagsstyrelser har de resurser som de behöver för att kunna uppfylla sin del av ansvaret för att 2010 års mål nås.

Socialtjänstnämnden delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att staden beslutar hur man ska arbeta med de frågor Funktionshinderombudsmannen (FO) lyfter fram i sin årsrapport för år 2006. FO har nu hunnit färdigställa ytterligare en årsrapport, för år 2007.

Stadsbyggnadsnämnden anser att vi arbetar i enlighet med de förslag och synpunkter som föreslås i motionen.

Trafik- och renhållningsnämndens bedömning är att en samlad satsning från alla kommunala förvaltningar och bolag krävs för att uppnå tillgänglighetsmålet år 2011.

Utbildningsnämnden anför att frågorna är angelägna inte minst mot ”Stockholm som världens mest tillgängliga huvudstad 2010”, men det bör inte tas fram någon ytterligare och särskild plan för funktionshinderområdet utan dessa frågor ingår istället i gällande planerings- och uppföljningssystem etc.

Äldrenämnden anför att bemanningen av myndighetsutövningen, med utvecklingen i arbetet med utformningen av biståndsbesluten och genomförandeplanerna är främst stadsdelsnämndernas ansvar. En inventering av tillgängligheten till de vård- och omsorgsboenden som förvaltas av Micasa pågår. Lokaler till de möten som äldrenämnden och äldreförvaltningen anordnar ska vara tillgänglighetsanpassade för rörelsehindrade och synskadade samt vid behov utrustade med hörselslinga.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd erfar att det redan finns en ny rapport från Funktionshinderombudsmannen för 2007, att budgeten för 2008 innehåller få uppdrag inom området för funktionshinder och att det finns risk för att även 2008 kan bli ett år med begränsade resultat. Det finns ett övergripande handikappolitiskt program vars målområden ska integreras i stadens interna ledningssystem (ILS). Arbetet pågår också utifrån det uppdrag som formulerats kring "enkelt avhjälpna hinder". Nämnden instämmer dock i att uppdragen kan behöva tydliggöras för att nå snabbare resultat.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd instämmer i att aktiva åtgärder krävs för att infria stadens mål om att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. För att målet ska bli verklighet måste varje nämnd inom sina ordinarie verksamheter prioritera tillgänglighetsfrågor i budget och kvalitetsarbetet.

Södermalms stadsdelsnämnd instämmer i att tempot bör öka i arbetet med prioriteringar och handikappolitiska åtgärder om målet ska nås om att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad till år 2010.

Mina synpunkter

Jag anser att motionärerna lyfter fram viktiga frågor om hur arbetet ska bedrivas inom funktionshinderområdet. Sedan 1999 har nästan en miljard kronor satsats just på tillgänglighet. Många projekt har också framgångsrikt bedrivits genom samarbete med handikappråd och handikapporganisationer. Däremot är det tveksamt om fler övergripande planer är det mest lämpliga sättet för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas. Det befintliga handikappolitiska programmet från 2004 uppfyller mer än väl kraven för hur staden ska arbeta med frågorna på ett övergripande plan. Programmet gäller till 2010 och anger de handikappolitiska inriktningsmålen vilka tar sikte på att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad 2010.

En utvärdering av programmet visar att det anses väl genomarbetat och ställer höga krav på staden. Och år 2010 ska inte ses som ett slutdatum för att

göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad. Det ska snarare vara ett delmål där staden ständigt utvecklas till det bättre.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion om åtgärdsplan för att genomföra Funktionshinderombudsmannens förslag på strategiskt viktiga förbättringsåtgärder inför 2010 av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motion (2007:33) av Ann-Margarethe Livh m.fl.(v)
2. därutöver vill vi framföra följande.

Kommunstyrelsens handikappråd (KHR) tillstyrkte motionen i april 2008 och påpekade bland annat att vissa nämnder har alldeles för små resurser för att kunna sköta sina arbetsuppgifter på tillgänglighetsområdet på ett bra sätt. Ingen hänsyn togs till detta i budgeten för år 2009.

Motionens förslag om åtgärdsplaner för tillgänglighetsarbetet innebär en konkretisering av hur målsättningarna i handikappolitiska programmet ska nås, vilket faktiskt efterlyses i flera remissvar. Det är därför förvånande att borgarrådet avvisar åtgärdsplaner med motiveringen att staden redan har ett program och därmed inte gör skillnad på program och planer. Borgarrådet låtsas inte heller om att programmet tyvärr inte har fått någon större effekt, eftersom stadsledningskontoret inte har integrerat målsättningarna i verksamhetsplaneringen.

Trafik- och renhållningsnämnden med ansvar för tillgänglighetsprojektet anser att det krävs en samlad satsning från alla förvaltningar och bolag för att nå tillgänglighetsmålet. I KHR:s yttrande över Funktionshindersombudsmannens årsrapport 2008 framgår följande: ”Också den här gången påpekar FO behovet av en övergripande tillgänglighetsstrategi med en stadsövergripande pådrivande organisation för att stödja nämnder och styrelser i tillgänglighetsarbetet. Samma påpekande har också vi och andra handikappråd gjort vid flera tillfällen. Trots det har ingenting hänt.” Deras synpunkter bör väga mycket tungt, men tyvärr kommenterar borgarrådet inte ens motionens förslag om en stadsövergripande funktion.

Motionens syfte var att i konstruktiv anda bidra till att öka tempot i stadens arbete mot målet att bli världens mest tillgängliga huvudstad år 2010 - ett mål som alla partier har varit överens om. Oppositionen har upprepade gånger utan resultat efterlyst redo-

visningar och beslut till följd av de handikappolitiska uppdragen i budget 2006. Ett av uppdragen var att ta fram kriterier för att mäta och följa måluppfyllelsen av tillgänglighetsarbetet med sikte på 2010.

Tyvär bekräftar beredningen av motionen och borgarrådets synpunkter att den moderatledda majoriteten har släppt målet om världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. Motionen kom till kommunstyrelsen i september 2007 och remissen kom ut först ett halvår senare. Ännu ett år har gått när motionen behandlas i borgarrådsberedningen. Den senfärdiga beredningen innebär att motionens syfte att påskynda processen är överspelad. I motionen talar vi om 2007 som ett förlorat år, men kan inte annat än instämma med Skarpnäcks stadsdelsnämnd, om att det "finns risk för att även 2008 kan bli ett år med begränsade resultat".

Sammantaget är det fullt förståeligt att social- och arbetsmarknadsborgarrådet nu ser målet år 2010 som ett delmål. Att skattesänkningar går före välfärd har vi sett under de gångna åren med borgerligt styre i staden. Kanske är tanken att förskjuta målet till år 2030 då Stockholm ska vara en stad i världsklass?

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2007:33) av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v) anses besvarad med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 29 april 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulf Kristersson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Roger Mogert* och *Teres Lindberg* (alla s), *Stefan Nilsson* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

I en motion (2007:33) av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v) redogörs för frågor som Funktionshinderombudsmannen tar upp i sin årsrapport för 2006 som behandlades av kommunstyrelsen i september 2007. Rapporten har extra fokus på tillgänglighetsfrågor och på de förbättringsåtgärder som är strategiskt viktiga för att nå målet att Stockholm år 2010 ska bli världens mest tillgängliga huvudstad. I årsrapporten för 2006 anges följande strategiskt viktiga förbättringsområden för att nå målet.

- Villkoren för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar.
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.
- Arbetsmarknad, idrott och kultur.
- Tillgänglighetsarbetet inför år 2010.

Staden har uppnått en del i arbetet inom funktionshinderområdet, bland annat finns ett aktuellt styrdokument i form av det handikappolitiska programmet. Det finns också en Funktionshinderombudsman och fastställda rutiner för stadens handikappråd. Tillgänglighetsprojektet har en pådrivande roll och staden avsätter varje år 100 mnkr för tillgänglighetsskapande åtgärder i gatu- och parkmiljö samt inom idrott och kultur. Det finns emellertid en hel del som inte uppnåtts ännu. Det krävs tydligare prioriteringar av handikappolitiska åtgärder i budget- och verksamhetsplaneringsprocessen, i översiktsplanen och Vision 2030.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, kommunstyrelsens handikappråd, socialtjänstnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, utbildningsnämnden, äldre- och barnnämnden samt till stadsdelsnämnderna Skarpnäck, Spånga-Tensta och Södermalm.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att motionärerna lyfter fram viktiga frågor om hur arbetet ska bedrivas inom funktionshindersområdet. Dock ställer sig stadsledningskonto-

ret tveksam till övergripande planer för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas och menar att det handikappolitiska programmet väl uppfyller kraven på en övergripande plan för staden. Det är däremot angeläget att stadens nämnder konkretiserar hur arbetet ska bedrivas utifrån det handikappolitiska programmet och beaktar de förbättringsförslag som funktionshindersombudsmannen lägger fram i sina årsrapporter. Frågor som rör personer med funktionsnedsättningar måste integreras i den löpande verksamhetsplaneringen såväl som i långsiktiga planer och program för att målen om tillgänglighet och ett samhälle för alla ska kunna uppnås.

Motionären konkretiserar av de strategiskt viktiga förbättringsområden inför år 2010 som redovisas i funktionshindersombudsmannens årsrapport. Stadsledningskontorets synpunkter på dessa redovisas nedan.

Boverkets bestämmelser om enkelt avhjälpna hinder innebär att alla enkelt avhjälpna hinder för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska vara åtgärdade före utgången av 2010. Detta gäller även stadens skollokaler. I samband med att kommunstyrelsen den 24 september 2008 yttrade sig över Boverkets bestämmelser framhålls att detta är en prioriterad fråga i staden och arbetet med tillgänglighet fortsätter. I maj år 2000 antog riksdagen propositionen "Från patient till medborgare - nationell handlingsplan för handikappolitiken". Beslutet innebär bland annat att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar år 2010 och enkelt avhjälpna hinder ska vara eliminerade samma år. Regeringen kommer att genomföra följa upp och utvärdera handlingsplanen år 2010.

Motionären föreslår att bristen på ett varierat utbud av boenden och stödformer måste åtgärdas liksom att samordningen inom stadens egna nämnder måste bli bättre för personer med neuropsykiatrisk problematik. Det nya resursfördelningssystemet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning som infördes 2008 har bland annat som syfte att stimulera nya boendeformer. Det kundval som införs den 1 juli 2009 kan ytterligare öka detta. I samband med att kommunstyrelsen beslutade om "Översyn av resursfördelningssystemet för omsorgen om personer med funktionsnedsättning - nytt schablonsystem" (dnr 326-2604/2008) föreslås att fördelningen av resurser till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar med utgångspunkt från boendalternativ, sysselsättning/arbete och övriga stödformer utreds. Denna utredning som är klar i början av 2009 kommer att vara en utgångspunkt för det fortsatta arbetet med denna grupp.

I motionen framförs att arbetsmarknadspolitiska åtgärder även måste inkludera personer med funktionsnedsättningar. I kommunfullmäktiges beslut om inrättande av Jobbtorg i Stockholm (dnr 331-1800/2007) står att följande ska ingå i jobbtorgens ansvarsområde: "Insatser för psykiskt och fysiskt funktionsnedsatta som inte uppbär försörjningsstöd men som får stöd i olika former från stadsdelen, och som behöver insatser för att helt eller delvis kunna komma in på arbetsmarknaden". Det är endast den grupp som kan anses ha förutsättningar att klara ett arbete eller praktik mot den öppna arbetsmarknaden som är aktuella för insatser från Jobbtorgen.

När det gäller psykiskt och fysiskt funktionsnedsatta är det fråga om en i alla avseende helt ny målgrupp för Jobbtorgen som förutsätter särskild kompetens om funk-

tionsnedsättning, psykiska sjukdomstillstånd med mera. Denna kompetens finns idag inte på Jobbtorgen. Inför 2009 planeras följande aktiviteter som påverkar på vilket sätt gruppen i fortsättningen ska erbjudas sysselsättningsinsatser:

- Socialtjänstnämnden planerar en kartläggning av den grupp som enligt socialtjänstlagen kan anses ha rätt till sysselsättning, men som idag inte har adekvata insatser. Detta kommer att öka kunskapen om gruppen behov.
- EU - medel har sökts för att under 2009 prova ett system med "alternativ arbetsförmedling" för delar av den aktuella gruppen. Socialtjänstnämnden är ansvarig för projektet där såväl arbetsförmedlingen som Jobbtorg Stockholm ska ingå som samverkanspartner.
- Särskilda EU-medel söks också för att i projektform utveckla metoder för att stödja personer med neuropsykiatriska funktionshinder att komma in på arbetsmarknaden. Detta innebär att Jobbtorg Stockholm under 2009 kommer att ingå som samverkanspart i aktiviteterna riktade till personer med psykiskt och fysiskt funktionsnedsättning som inte uppbär försörjningsstöd. Inför 2010 föreslås Jobbtorgen få i uppdrag att kartlägga sin verksamhet i förhållande till andra aktörer och med utgångspunkt från de erfarenheter om försöksverksamheter som då hunnit genomföras.

Stadsledningskontoret delar motionärens uppfattning om att möjligheterna att delta i fritidsverksamheter ska vara oberoende om man bor i ordinarie eller särskilt boende. Detta överensstämmer med stadens riktlinjer för stöd och service till personer med funktionsnedsättning, vilka ska följas.

En stor del av tillgänglighetsarbetet i staden under den senaste tioårsperioden har bedrivits av tillgänglighetsprojektet, vilket är organiserat under trafik- och renhållningsnämnden. Under projekttiden från 1998 till och med 2010 kommer över 1,2 miljarder kronor att ha använts för att öka tillgängligheten. Tillgänglighetsprojektet har utarbetat en plan för hur tillgänglighetsarbetet ska bedrivas under de år som återstår fram till 2010 och arbetar med förbättringsområden väl i linje med dem som föreslagits av funktionshindrersombudsmannen.

I motionen framförs att aktiva insatser måste genomföras för att målet om att Stockholm ska bli världens mest tillgänglig huvudstad ska infrias. Variationen mellan världens storstäder är mycket stor vad gäller tillgänglighet. Det är svårt att peka ut en storstad som har löst alla tillgänglighetsproblem, särskilt som det inte finns några mätbara och konkreta kriterier för jämförelser för hur tillgängligheten ska mätas. Detta i kombination med att det inte finns någon jury eller liknande gör att det inte kommer att kunna utnämnas vilken av världens huvudstäder som är världens mest tillgängliga. Det kan ändå konstateras att Stockholm har genomfört mycket omfattande insatser under den senaste tioårsperioden.

Sammanfattningsvis anser stadsledningskontoret att motionens förslag om förbättringar för personer med funktionsnedsättningar är tillgodosedda i stadens pågående arbete och i den planering som finns för verksamhetsområdet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäkti-

ge som svar på motionen överlämnar stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kommunstyrelsens handikappråd

Kommunstyrelsens handikappråds yttrande daterat den 14 april 2008 har i huvudsak följande lydelse

Motionen avser FO:s årsrapport för verksamhetsåret 2006. Sedan dess har FO lämnat sin årsrapport också för året 2007. Handikapprådet har yttrat sig över båda. Liksom motionärerna har vi understrukt att det krävs ett systematiskt arbete mot de uppställda målen om Stockholm inom ett par års tid ska kunna visa upp sig som världens mest tillgängliga huvudstad.

Vi tillstyrker därför givetvis motionärernas förslag. Vi måste upprepa vad vi har sagt tidigare om de alltför små resurser som vissa nämnder, bl.a. stadsbyggnadsnämnden, förfogar över för att kunna sköta sina åligganden på ett tillfredsställande sätt.

Vi yrkar att staden ser till att alla nämnder och bolagsstyrelser har de resurser som de behöver för att kunna uppfylla sin del av ansvaret för att 2010 års mål nås. Det räcker inte med att hänvisa till rationaliseringar som i en framtid kan minska personalbehovet. Resurserna måste finnas nu.

FO tar årligen upp specifika områden där det finns handikappaspekter att beakta. Vi vill understryka att i princip alla samhällsområden har handikappaspekter, vilket också stadens handikappolitiska program utgår från. Därför måste alla nämnder och bolagsstyrelser genom tydliga indikatorer åläggas att inom sitt ansvarsområde inventera vilka åtgärder som måste vidtas för att uppnå de handikappolitiska målen.

Vi yrkar att staden snarast fastställer indikatorer för samtliga nämnder och bolagsstyrelser utifrån det handikappolitiska programmet. Det ska ske i samarbete med handikappråden och handikappföreningarna i staden. Den tidshorisont som staden för närvarande har för sitt handikappolitiska arbete omfattar endast ett par år. Långt ifrån allt som behöver göras kommer att vara gjort inom den perioden. Därför måste staden redan nu planera för ett aktivt och målinriktat arbete också efter år 2010. Det handikappolitiska programmet måste aktualiseras och återstående brister klarläggas.

Vi yrkar att staden snarast tar initiativ till en aktualisering av det handikappolitiska programmet med utgångspunkt dels i en kartläggning av vad som alltfjämt brister, dels i de krav som den nya FN-konventionen och implementeringen av den i svensk lagstiftning kommer att ställa. Sverige kommer av allt att döma att ratificera konventionen under hösten 2008.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Gertrud Brorsson (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 23 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadens arbete inom funktionshinderområdet har sin utgångspunkt i det handikapppolitiska programmet från 2004. Stadens nämnder och bolag har i uppdrag att använda programmet i arbetet med handikappfrågor. Socialtjänstnämnden har också i sitt reglemente ansvar för stadsövergripande frågor rörande omsorg om fysiskt och psykiskt funktionshindrade.

Förvaltningen arbetar med riktlinjer, metodutveckling och uppföljning inom området. Förvaltningen medverkar i planeringen av utbyggnaden av bostäder med särskild service.

Under hösten 2007 inrättades två befattningar som funktionshinderinspektörer vid socialtjänstförvaltningen.

Några exempel på aktiviteter under 2008 är följande.

- En behovsinventering ska göras som underlag för planering av fortsatt utbyggnad av bostäder med särskild service. Ett förslag till hur arbetet med utbyggnadsfrågor ska ske ska presenteras.
- En plan för kompetensutveckling av personal inom verksamhetsområdet har tagits fram och ska implementeras under 2008. Modeller för systematisk kompetensförsörjning ska utvecklas.
- Samverkan med landstinget behöver fördjupas vad gäller samordning av insatser och stödet runt den enskilde.
- Orsakerna till att över hälften av socialpsykiatriens målgrupp inte har någon sysselsättning kommer att analyseras. Ett lämpligt förmedlingssystem av sysselsättningsverksamheter inom staden kommer att utredas. Utredningen inkluderar möjligheter att bredda utbudet av verksamheter i samverkan med andra aktörer och särskilt beakta unga vuxnas behov.

Förvaltningen delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att staden beslutar hur man ska arbeta med de frågor Funktionshinderombudsmannen (FO) lyfter fram i sin årsrapport för år 2006. FO har nu hunnit färdigställa ytterligare en årsrapport, för år 2007. Rapporten har ännu inte behandlats av kommunstyrelsen men förvaltningen har fått möjlighet att ta del av rapporten och kan konstatera att den bild som tecknas för år 2007 är likartad bilden av år 2006.

Staden har fortfarande inte tydligt tagit ställning till hur man ska bedriva arbetet för att uppnå målen i det handikappolitiska programmet. Programmet behöver kompletteras med mätbara kriterier för måluppfyllelse och kommunfullmäktiges budget behöver ange tydliga handikappolitiska uppdrag i linje med det handikappolitiska programmets

inriktningsmål för att uppnå resultat.

Stadens handikappolitiska program antogs av kommunfullmäktige år 2004 och bygger på Förenta Nationernas (FN) Standardregler om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och följer ambitionerna i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken inför år 2010. Programmet gäller till år 2010 och anger de handikappolitiska inriktningsmålen med siktet inställt på år 2010. Staden ska då vara världens mest tillgängliga huvudstad och i princip alla fysiska hinder ska vara eliminerade.

En utvärdering av det handikappolitiska programmet har genomförts under år 2007 och överlämnats till kommunstyrelsen. Resultatet av uppföljningen visar bland annat att såväl stadsdelsförvaltningarna, fackförvaltningarna och bolagen som handikapporganisationer, anser att det handikappolitiska programmet är väl genomarbetat och ställer stora krav på staden. Däremot anses dess betydelse vara tveksam så länge det saknas en tydlig koppling mellan dokumentet och budgetarbete/verksamhetsplanering samt så länge dokumentet inte beaktas i stadens integrerade ledningssystem.

Förvaltningen delar motionärernas bedömning att det är angeläget att staden ökar tempot i arbetet att nå målet att Stockholm ska bli världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. I maj år 2000 antog riksdagen propositionen ”Från patient till medborgare - nationell handlingsplan för handikappolitiken”. Beslutet innebär bland annat att kollektivtrafiken bör vara tillgänglig för personer med funktionshinder år 2010 och enkelt avhjälpna hinder ska vara eliminerade samma år. Regeringen kommer att genomföra en uppföljning och utvärdering av handlingsplanen år 2010.

För att göra en avstämning av hur långt kommunerna har kommit i arbetet med att skapa ett tillgängligt samhälle genomför Stockholms kommuner och landsting (SKL) i samarbete med regeringen en kartläggning av nuläget och har i mars 2008 skickat ut en enkät som ska besvaras snarast möjligt. Enkäten ställer frågor om ute- respektive inomhusmiljö, samverkan samt bygglov och tillsyn.

FO tar i sin årsrapport för 2007 upp hur arbetet bör bedrivas för att uppnå målet världens mest tillgängliga huvudstad 2010 och anger bland annat följande.

- Staden måste fastställa kriterier och en plan med prioriteringsordning för tillgänglighetsmålet 2010.
- Staden måste fastställa en plan för eliminering av enkelt avhjälpna hinder för att dessa enligt plan- och bygglagen (PBL) ska vara åtgärdade senast år 2010 och som tillsynsmyndighet fastställa rutiner för kontroll.
- Ansvar för tillgänglighetsarbetet måste förtydligas i staden centralt samt i nämnder och styrelser. Fler utöver Trafikkontorets tillgänglighetsprojekt måste bli involverade för att målen för tillgänglighet ska kunna uppnås.
- Stadens strategiska inriktningsdokument – Vision 2030 – och stadens översiktsplan måste beakta tillgänglighetsaspekter för att tillgänglighetsarbetet ska bli en självklar del i planeringsprocessen.

Förvaltningen delar FO:s uppfattning att det är angeläget att göra arbetsplaner för hur

arbetet inom funktionshinderområdet ska bedrivas, exempelvis för enkelt avhjälpna hinder. Däremot anser förvaltningen inte att det är meningsfullt att utarbeta övergripande planer för hur arbetet ska bedrivas inom nämnders och styrelserns ansvarsområden. Det handikappolitiska programmet räcker bra som övergripande plan. Det är konkretisering av programmet i verksamhets/budgetplaneringen som behövs för att uppnå reella resultat.

Sammantaget anser förvaltningen att motionärerna lyfter fram viktiga frågor om hur arbetet ska bedrivas inom funktionshinderområdet. Det är angeläget att staden konkretiserar hur arbetet ska bedrivas utifrån det handikappolitiska programmet och beaktar de förbättringsförslag Funktionshinderombudsmannen lägger fram i sina rapporter. De frågor som rör personer med funktionsnedsättningar måste integreras i den löpande verksamhets/ budgetplaneringen såväl som i långsiktiga planer och program för att kunna nå målen om tillgänglighet och ett samhälle för alla.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 maj 2008 att stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Teres Lindberg (s), Arhe Hamednaca (s), Gunni Ekdahl (s), Hasan Dölek (s), Cecilia Obermüller (mp) och Maria Hannäs (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Söderlund (m), Inger Koch (m), Petter Lindfors (m), Maria Elgstrand (m), Arne Fredholm (m), Abit Dundar (fp) och Göran Oljeqvist (kd), *bilaga 1*.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Motionärerna hänvisar av förklariga skäl till funktionshindersombudsmannens årsrapport för 2006. FO bör nu - i slutet av april 2008 - ha lämnat en ny årsrapport, för år 2007. Sedan motionen lades har budget och målen för 2008 antagits och kommunfullmäktigen har den 7 april 2008 godkänt uppföljningen av stadens handikappolitiska program och handikapprådets instruktioner. Förutsättningarna är således inte riktigt desamma som när motionen skrevs. Stadsbyggnadskontoret anser att det är mycket viktigt att Stockholm är en stad för alla och att målet "Världens mest tillgängliga huvudstad år 2010" uppnås. Stadsbyggnadskontoret arbetar kontinuerligt med att sätta upp konkreta och mätbara mål, utveckla processer och följa upp arbetet samt målnuppfyllelsen. I vårt arbete samarbetar vi med andra berörda bl.a. med handikapprådet. För att nå resultat måste kontoret också göra avvägningar och prioriteringar i sitt arbete. Våra verksamheter och vårt arbete redovisar vi i budgetdokument, tertiärrapporter och

verksamhetsberättelse. Detta gäller även för vårt arbete med att nå målet "Världens mest tillgängliga huvudstad 2010". Våra processer kan dock alltid bli bättre och kontoret kommer i samband med pågående omorganisation se över även processerna för tillgänglighetsarbetet. Kontoret anser att vi arbetar i enlighet med de förslag och synpunkter som föreslås i motionen. Några särskilda åtgärder för att genomföra funktionshindersombudsmannens förslag till förbättringsåtgärder inför 2010, anser kontoret inte vara nödvändigt. Dock kan mål, indikatorer m.m. i stadens budget behöva tydliggöras för att måluppfyllelsen av det handikappolitiska arbetet inom stadens alla verksamheter ska kunna följas upp och utvärderas, samtidigt som det för kontorets del skulle kunna innebära nya prioriteringar och utmaningar

Trafik- och renhållningsnämnden

Trafik- och renhållningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2008 att trafikkontorets tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 9 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Trafikkontoret har i dag en plan för tillgänglighetsarbetet ska bedrivas under de år som återstår av fram till 2010 och arbetar med förbättringsområden väl i linje med den av funktionshinderombudsmannen föreslagna.

Handikappråden och handikapporganisationerna har alltid haft en viktig roll i arbetet, såväl på det kommunövergripande som det "nämndlokala" planet. Detta samarbete fortsätter. Trafikkontoret har också, genom Tillgänglighetsprojektets organisatoriska placering har lättare att öka förståelsen för tillgänglighetsfrågornas vikt, än vad kanske varit fallet i andra förvaltningar, där avsaknaden av en stadscentral funktion varit mer märkbar.

Trafikkontoret har i förslag till underlag för budget 2009 och förslag till inriktning för åren 2010 och 2011 föreslagit att 60 mnkr avsätts för tillgänglighetsåtgärder, även om den officiella sluttiden för tillgänglighetssatsningen då har inträtt. Trafikkontorets bedömning är att en samlad satsning från alla kommunala förvaltningar och bolag krävs för att uppnå tillgänglighetsmålet år 2011

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att förvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (s), Inger Stark (v) och Per Olsson (mp), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

I budgeten för år 2007 anges ”Handikappolitiskt program för Stockholms stad” som ett av stadens styrdokument. Programmets inriktningsmål är dock inte utformade som tydliga uppdrag till nämnder och uppdrag i stadens budget. Motionärerna föreslår därför att en åtgärdsplan med tidtabell, finansiering och uppföljning nu tas fram för att genomföra de förbättringar som krävs inom de strategiskt viktiga områdena. Frågorna är angelägna inte minst mot ”Stockholm som världens mest tillgängliga huvudstad 2010”, men enligt förvaltningens mening bör inte någon ytterligare och särskild plan tas fram för funktionshinderområdet utan dessa frågor ingår istället i gällande planerings- och uppföljningssystem etc.

Vad gäller de strategiskt viktiga förbättringsområden inför år 2010 som föreslås i motionen vill förvaltningen kommentera enligt följande.

Elever med funktionsnedsättningar går integrerade i grund- och gymnasieskolans klasser eller i särskilda undervisningsgrupper inom skolan eller i en speciell skola. Som exempel på det senare kan Skanskvarnsskolans RH-klasser, RH-gymnasiet och Alviksskolans hörselklasser nämnas. Särskolan är integrerad i grund- och gymnasieskolan. Under 2008 görs en stor lokalinventering i stadens grundskolor bl.a. i syfte att flytta in externt placerade grupper. Det kan bl.a. handla om särskoleklasser som därigenom ges en större möjlighet till inkludering i grundskolan.

Utbildningsnämnden beslutade i december 2007 att ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att efter en omfattande inventering åtgärda enkelt avhjälpbara hinder i gymnasie- och vuxenutbildningslokaler till år 2010. Nämnden gav också förvaltningen i uppdrag att snarast redovisa ett inriktningsförslag även för grundskolorna eftersom de inte tidigare inventerats i stadsdelsnämndernas regi. SISAB planerar nu en översyn av alla grundskolor. En grov uppskattning av kostnaderna för att åtgärda enkelt avhjälpbara hinder i stadens grundskolor är 150 mkr. Om tilldelning av centrala medel görs torde år 2012/13 vara det tidigast möjliga tid att färdigställa grundskolorna.

Inom idrottsnämnden finns en funktion som samordnare av stadens insatser kring fritidsfrågor för barn och ungdomar med funktionsnedsättning så att utbudet av idrotts-, fritids- och kulturaktiviteter bättre kommuniceras och anpassas till barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Ett samarbete i dessa frågor mellan idrottsnämnden, kulturnämnden, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden håller på att inledas.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 april 2008 att äldreförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Margareta Johansson (v), Leif Rönngren m fl (s) och Eivor Karlsson (mp), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 27 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunstyrelsen överlämnade den 5 september 2007 FO:s årsrapport till stadens nämnder för kännedom. Rapporten anmälades i äldrenämndens handikappråd den 16 oktober 2007.

I årsrapporten redogör FO för arbetet under år 2006 och följer upp stadens arbete utifrån funktionshinderaspekter. FO framhåller att målet att bli världens mest tillgängliga huvudstad år 2010 förutsätter tydliga prioriteringar och medveten planering. Hon föreslår strategiskt viktiga förbättringsåtgärder inför år 2010 inom följande områden.

- Villkoren för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar
- Arbetsmarknad, idrott och kultur
- Tillgänglighetsarbetet inför år 2010

Äldrenämnden berörs främst av området stöd och service till personer med funktionsnedsättningar över 65 år, tillgänglighetsarbetet inför år 2010 samt idrott och kultur för personer över 65 år. Äldreförvaltningens arbete styrs också av stadens handikappolitiska program från år 2005.

FO pekar bl.a. på att myndighetsutövning måste ha tillräcklig bemanning och ske utifrån fastställda riktlinjer. Metodutveckling och utbildning i arbetet med individuella planer krävs liksom ett varierat utbud av boende- och stödformer. Hon pekar vidare på att samarbete och samordning krävs särskilt beträffande personer med neuropsykiatrisk problematik. Vidare att en struktur för kompetensutveckling måste säkras för personalgrupper som arbetar inom stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.

Bemanningen av myndighetsutövningen, med utvecklingen i arbetet med utformningen av biståndsbesluten och genomförandeplanerna är främst stadsdelsnämndernas ansvar.

Äldrenämnden har reviderat riktlinjerna för biståndshandläggning och äldreförvaltningen arbetar med kompetensutveckling för såväl biståndshandläggare som enhetschefer. Äldrenämnden har vidare i uppdrag att samordna planeringen av vård- och omsorgsboenden för äldre på ett sådant sätt att den motsvarar de behov som finns hos de äldre som får biståndsbeslut till ett sådant boende. Äldreförvaltningen arbetar också tillsammans med stadsdelsförvaltningarna för att säkra samarbetet med landstingets hälso- och sjukvård, inte minst när det gäller personer med demenssjukdom. Äldrenämndens kompetensutvecklingsplanering omfattar bl.a. vårdbiträden som saknar grundutbildning, utbildning med inriktning på arbetet med personer med demenssjukdom och utbildning för enhetschefer.

I samarbete med kulturförvaltningen resp. idrottsförvaltningen utvecklar äldreför-

valtningen verksamheter som riktar sig till äldre personer. Även i detta sammanhang kommer kraven i stadens handikappolitiska program att vara vägledande vid val av anläggningar och lokaler.

En inventering av tillgängligheten till de vård- och omsorgsboenden som förvaltas av Micasa pågår. Lokaler till de möten som äldrenämnden och äldreförvaltningen anordnar ska vara tillgänglighetsanpassade för rörelsehindrade och synskadade samt vid behov utrustade med hörselslinga.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2008 att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Maria Hannäs (v), *bilaga 1*.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen konstaterar att Vänsterpartiets förslag är knutet till en tidplan som ej är genomförbar. Vänsterpartiets motion inkom till kommunstyrelsen i september 2007. Remissyttrandet har i sin tur kommit till stadsdelsförvaltningen i slutet av februari 2008. Det innebär att synpunkter på budget och ombudsmannens rapport delvis har spelat ut sin roll. Dessutom vill Vänsterpartiet se åtgärder redan i tertialrapport 1, 2008. Det är inte möjligt. Förvaltningen erfar att det redan finns en ny rapport från funktionshindersombudsmannen för 2007, att budgeten för 2008 innehåller få uppdrag inom området för funktionshinder och att det finns risk för att även 2008 kan bli ett år med begränsade resultat. Det finns ett övergripande handikappolitiskt program vars målområden ska integreras i stadens interna ledningssystem (ILS). Arbete pågår också utifrån det uppdrag som formulerats kring "enkelt avhjälpta hinder". Förvaltningen instämmer dock i att uppdragen kan behöva tydliggöras föra att nå snabbare resultat. Ett förslag kan vara att formulera indikatorer i stadens ILS-plan. Förvaltningen instämmer också i att det behövs en övergripande samverkan för att få fram en åtgärdsplan som innefattar berörda nämnder och bolag och att handikappråden ska involveras i arbetet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2008 att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Abdo Goriya (s), Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Azad Hassan (s), *bilaga 1*.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att aktiva åtgärder krävs för att infria stadens mål om att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. För att målet ska bli verklighet måste varje nämnd inom sina ordinarie verksamheter prioritera tillgänglighetsfrågor i budget och kvalitetsarbetet. I förvaltningens verksamhetsplan och flerårsbudget för programperioden 2009-2011 framgår att åtgärder såsom träffpunktsverksamhet för ungdomar, ökat utbud och fler inriktningar av daglig sysselsättning för att stimulera till arbete, planer för ett nytt korttidshem, satsning på rekrytering av kvalificerade medarbetare med kompetens inom neuropsykiatri, kommer att vidtas för att öka tillgängligheten och livskvaliteten för boende inom stadsdelen. I förvaltningens remissvar om införandet av ett valfrihetssystem inom omsorgen om personer med funktionsnedsättning framhålls vikten av att en stadsgemensam behovs- och utbudsinventering måste ske. För att få en kostnadseffektiv lösning med god kvalitet inom stadens gemensamma ansvarsområden är det positivt att upprätta en gemensam åtgärdsplan inom fler områden än den redan föreslagna. Förvaltningens lokala handikappråd har en viktig funktion att fylla i arbetet med att öka tillgängligheten i närmiljön och för de boende i stadsdelen. Rådet medverkar i stadsdelens löpande planering och genomförande av verksamheter som syftar till ökad tillgänglighet och därmed ökad livskvalitet för personer med olika funktionsnedsättningar.

Förvaltningens åtgärder överensstämmer med de förbättringsåtgärder som föreslås i FO årsrapport. Sammanställning av ytterligare en åtgärdsplan anses därför inte nödvändigt.

Förvaltningen är positiv till att kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och styrelser ta fram en åtgärdsplan inom de strategiskt viktiga förbättringsområden som är stadsövergripande eller rör flera nämnder och styrelser.

Förvaltningen är positiv till att handikappråden i berörda nämnder och styrelser ska inbjudas till att medverka i arbetet om en stadsövergripande åtgärdsplan upprättas.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2008 att stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (s), Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v), *bilaga 1*.

Ersättningsutredning gjordes av Pia Toremar (c), bilaga 1.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen instämmer i att tempot bör öka i arbetet med prioriteringar och handikappolitiska åtgärder om målet ska nås om att Stockholm ska vara världens mest tillgängliga huvudstad till år 2010. Stadsdelsförvaltningen ställer sig positiv till motionen under förutsättning att särskilda ekonomiska resurser tilldelas stadsdelsnämnden för att kunna ta fram åtgärdsplaner inom de strategiskt viktiga förbättringsområden som Funktionshinderombudsmannen föreslår och som stadsdelsnämnden berörs av.

Tillgänglighet förknippas av många med den fysiska miljön det vill säga att personer med funktionsnedsättning enkelt ska kunna röra sig obehindrat både utomhus och inomhus. Likaså att möteslokaler ska vara utrustade med hörselslingor etc. "En person som har en funktionsnedsättning behöver inte ha ett handikapp.... När en miljö eller en verksamhet inte är utformad efter människornas behov uppstår ett handikapp."¹

För stadsdelsförvaltningen handlar tillgänglighet om hur personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i verksamheten fullt ut. Tillgänglighet handlar om att se till att verksamheten blir tillgänglig, i den mån den inte redan är det. Tillgänglighet för personer med funktionshinder omfattar bland annat fysisk tillgänglighet, vilket tydligt beskrivs i en av stadens broschyrer: "Stockholm ska vara en stad för alla. Det ska vara enkelt att ta sig fram på gator och torg, i offentliga lokaler, i butiker och restauranger med mera. Stadens mål är att år 2010 vara världens mest tillgängliga huvudstad. Det tjänar vi alla på."²

Stadsdelsförvaltningens tolkning är att planering och utformning av nya miljöer, byggnader, produkter och tjänster ska utgå från att människor är olika. Befintliga miljöer måste förbättras kontinuerligt när det gäller tillgänglighet och användbarhet för alla. Stadsdelsförvaltningens roll i denna process kan exempelvis vara att påtala tillgänglighetsperspektivet i remissyttranden angående byggnationer, samverka med tillgänglighetskansliet i frågor om utemiljö etc.

En annan aspekt av tillgänglighet är att ha kompetenta medarbetare i verksamheterna så att stöd och service till personer med funktionsnedsättning blir ännu tillgängligare. EU-projektet Lys, kompa, funka bidrog till att öka medvetenheten och kunskapen bland medarbetare som arbetar med personer med funktionsnedsättning. Stadsdelsnämndens verksamheter bör även se till att kommunikativ tillgänglighet är en självklar del i arbetet det vill säga att det exempelvis finns teckentolkning, AKK - alternativ kompletterande kommunikation och en god akustisk miljö i verksamheterna.

¹ Ur "Handikappolitiskt program för Stockholms stad 2005".

² Ur foldern "32 tips som ökar tillgängligheten i din butik"

På stadsdelsnämndens hemsida ska informationen vara utformad på ett sådant sätt att alla kan tillgodogöra sig den.

Motionen speglar också en del av de slutsatser som Socialstyrelsen redovisat i sin lägesrapport om "Insatser och stöd till personer med funktionshinder"³. Där föreliggande motion anger vikten av att arbetsmarknadspolitiska åtgärder också måste inkludera personer med funktionsnedsättningar, skriver Socialstyrelsen i lägesrapporten att: "Den dagliga verksamheten måste tydligare bli en del av arbetsmarknadspolitiken och en del i en helhetslösning där olika aktörer har ansvar för olika delar i samma strävan. En helhetssyn på insatsen inbegriper dels områden som rehabilitering, habilitering, hjälpmedel, skola, högre utbildning, dels andra aktörer nära eller inom arbetsmarknadsområdet.

Utvecklingen har hittills inneburit att de olika delarna blir steg i en trappa, men där stegen har blivit så höga att de snarare fungerar som barriärer. Den dagliga verksamheten riskerar att stagnera i en form där det helt eller delvis saknas möjligheter att göra karriär och få en egen försörjning."

Stadsdelsnämnden har även i sitt flerårsprogram för åren 2008 -2010 poängterat att det finns behov att av att skapa ett nära, tidigt och kontinuerligt samarbete mellan stadsdelsförvaltning, arbetsförmedling och arbetsgivare för att öka möjligheterna till förvärvsarbete för ungdomar med funktionsnedsättning.

Motionens intentioner ligger väl i linje med den nationella handikappolitikens mål.

³ ISBN 978-91-85999-07-1, Artikelnr 2008-131-4, Publicerad www.socialstyrelsen.se, februari 2008

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av Karin Rågsjö (v), Abdo Goriya m.fl. (s) och Gertrud Brorsson (mp) enligt följande

1. Socialtjänstnämnden tillstyrker motionen.
2. Socialtjänstnämnden framför därutöver följande.

Vi noterar att förvaltningen håller med om att staden måste öka tempot i tillgänglighetsarbetet om vi ska nå målet att Stockholm ska bli världens mest tillgängliga huvudstad år 2010.

Sedan motionen skrevs med utgångspunkt från Funktionshindersombudsmannens årsrapport för år 2006 har även årsrapporten för år 2007 färdigställts. Rapporten har inte behandlats av kommunstyrelsen men ger enligt förvaltningen en likartad bild av utvecklingen som tecknas i årsrapporten för år 2006. Det brådskar således med beslut om åtgärder för hur arbetet ska bedrivas för att uppnå målen i det handikappolitiska programmet, exempelvis beslut om mätbara kriterier för måluppfyllelse och tydliga handikappolitiska uppdrag i stadens budget.

Förvaltningen ställer sig tveksam till övergripande planer för hur tillgänglighetsarbetet

ska bedrivas och menar att det räcker med det handikappolitiska programmet. Vi delar uppfattningen att det är konkretisering i verksamhets- och budgetplaneringen som behövs för att nå reella resultat. Däremot bedömer vi att det kan behövas övergripande och konkreta planer, exempelvis för en tillgänglig personalpolitik som måste vara likvärdig i hela staden.

Vi utgår från att alla partier kan ställa sig bakom kraftfulla och skarpa beslut om ett ökat tempo i tillgänglighetsarbetet utifrån förslagen i Funktionshindersmannens årsrapporter och den lägeskartläggning som Sveriges kommuner och landsting genomför under våren

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation anfördes av Teres Lindberg (s), Arhe Hamednaca (s), Gunni Ekdahl (s), Hasan Dölek (s), Cecilia Obermüller (mp) och Maria Hannäs (v) enligt följande

Funktionshindersombudsmannens årsrapporter är, oavsett år, en mycket intressant läsning, där goda idéer finns som kan användas av förvaltningar för att förbättra tillgängligheten. Rapporten, liksom det handikappolitiska programmet, antaget av Kommunfullmäktige i enighet ger en god vägledning i arbetet. Nämnden måste, se till att målet om tillgänglighet år 2010 nås.

Särskilt uttalande gjordes av Mikael Söderlund (m), Inger Koch (m), Petter Lindfors (m), Maria Elgstrand (m), Arne Fredholm (m), Abit Dundar (fp) och Göran Oljeqvist (kd) enligt följande

Sedan år 1999 har nästan en miljard kronor satsats för att göra Stockholm till en tillgängligare stad. Många projekt har blivit framgångsrika genom ett gott samarbete med handikappråd och handikapporganisationer. Vi känner stolthet över att staden åstadkommit såpass mycket under projektets gång, men samtidigt som Stockholm kommer att vara en av världens tillgängligaste städer år 2010 kan vi inte slå oss till ro.

Vi kommer att fortsätta att tillgängliggöra vår stad även framöver. Tillgänglighetsarbetet genomsyrar stadens olika projekt i den offentliga miljön. Ett exempel på nya utmaningar är nyttjandet av ny och modern teknik. Stockholm är världsledande inom området och när staden ska stå värd för världskongressen inom intelligenta transportsystem och tjänster (ITS) 2009 kommer en del av konferensens fokus att ligga på intelligenta tekniska lösningar för rörelse- och funktionshindrade. År 2010 ska inte ses som ett slutdatum i arbetet med att göra Stockholm till världens mest tillgängliga stad. Det ska snarare vara ett delmål där staden ständigt utvecklas till det bättre. Kommunstyrelsen, kommunfullmäktige, motionärerna och ordföranden i kommunfullmäktigegruppen för vänsterpartiet ska underrättas om beslutet genom utdrag ur detta protokoll.

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Roger Mogert m.fl. (s), Inger Stark (v) och Per Olsson (mp) enligt följande

1. Utbildningsnämnden tillstyrker motionen
2. Därutöver vill vi framföra följande.

Vi noterar förvaltningens redovisning av tillgänglighetsarbetet i skolorna och håller med om att mycket bra insatser görs, men det är tyvärr inte tillräckligt om vi ska nå målet att Stockholm ska bli världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. Ett talande exempel är förvaltningens redovisning av att enkelt avhjälpna hinder i grundskolorna inte kan åtgärdas förrän tidigast år 2012 till 2013 även om resurser ställs till förfogande.

Sedan motionen skrevs med utgångspunkt från Funktionshindersombudsmannens årsrapport för år 2006 har även årsrapporten för år 2007 färdigställts. Rapporten har inte behandlats av kommunstyrelsen men ger enligt förvaltningen en likartad bild av utvecklingen som tecknas i årsrapporten för år 2006. Det brådskar således med beslut om åtgärder för hur arbetet ska bedrivas för att uppnå målen i det handikappolitiska programmet, exempelvis beslut om mätbara kriterier för måluppfyllelse och tydliga handikappolitiska uppdrag i stadens budget.

Förvaltningen anser inte att det behövs fler planer utan att tillgänglighetsfrågorna istället ska ingå i gällande planerings- och uppföljningssystem. Vi delar i stort denna uppfattning men tyvärr har det handikappolitiska programmet inte fått genomslag i verksamhets- och budgetplaneringen. Däremot bedömer vi att det kan behövas övergripande konkreta planer exempelvis för en tillgänglig personalpolitik som måste vara likvärdig i hela staden.

Vi utgår från att alla partier kan ställa sig bakom kraftfulla och skarpa beslut om ett ökat tempo i tillgänglighetsarbetet utifrån förslagen i Funktionshindersmannens årsrapporter och den lägeskartläggning som Sveriges kommuner och landsting genomför under våren.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Margareta Johansson (v), Leif Rönngren m fl (s) och Eivor Karlsson (mp) enligt följande

1. Äldrenämnden tillstyrker motionen
2. Äldreförvaltningen får i uppdrag att utarbeta en åtgärdsplan i enlighet med intentionerna i motionen och med beaktande av de värdefulla synpunkter som framförts av handikapprådet.
3. Därutöver vill vi framföra följande.

Många äldre blir funktionshindrade som en följd av ålderssymptom, vilket gör att antalet funktionshindrade ökar i takt med att vi lever allt längre. Samhället måste generellt bli mer tillgängligt än i dag och större hänsyn måste tas till de äldres problem.

Det glädjer oss att handikapprådet stödjer motionen och de lyfter också upp angelägena förbättringsområden, exempelvis behovet av äldreboende för elöverkänsliga samt för äldre med allergier, döva, blinda och psykiskt funktionshindrade. Handikapprådet pekar också på behovet att tillgänglighetsanpassa möteslokaler efter alla funktionshindrades behov – inte bara rörelsehindrade samt syn- och hörselskadade. Förslaget om en policy för boenden och tillgänglighet för funktionshindersgrupper som ej omfattas av plan- och bygglagen är viktigt att diskutera vidare. Vi utgår också från att rådet får möjlighet att delta i Micass inventering av tillgängligheten i sina vård- och omsorgsboenden. Vi håller med förvaltningen om att det pågår ett utvecklingsarbete inom områden där äldrenämnden berörs, men ser att arbetet går för långsamt i en rad andra nämnder för att vi ska nå målet att Stockholm ska bli världens mest tillgängliga huvudstad år 2010. Även äldrenämnden berörs dock av stadsövergripande frågor som en tillgänglighetsanpassad personalpolitik och behovet att införa tillgänglighetskrav i upphandlings- och inköpsrutiner. Sedan motionen skrevs med utgångspunkt från Funktionshindersombudsmannens årsrapport för år 2006 har även årsrapporten för år 2007 färdigställts. Rapporten har inte behandlats av kommunstyrelsen men ger enligt uppgift en likartad bild av utvecklingen som tecknas i årsrapporten för år 2006. Det

brådskar således med beslut om åtgärder för hur arbetet ska bedrivas för att uppnå målen i det handikappolitiska programmet, exempelvis beslut om mät Stadsdelsnämnden godkänner att som svar på remissen överlåta detta utlåtande.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Maria Hannäs (v) enligt följande

till förmån för motionen.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Abdo Goriya (s), Awad Hersi (mp), Jonas Ljungstedt (v), Eva Andersson (s), Rune Olofsson (s) och Azad Hassan (s) enligt följande

Vi reserverar oss mot beslutet då vi yrkat bifall till motionen.

Södermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Jan Forsell m.fl. (s), Birger Jeansson (mp) och Heinz Spira (v) enligt följande

Reservation till förmån för förvaltningens förslag.

Ersätтарыttrande gjordes av Pia Toremar (c) enligt följande

Om jag hade haft yrkanderätt, hade jag röstat enligt (m), (fp)- (kd) förslaget.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2007:33

2007:33

Motion av Ann-Margarethe Livh m.fl. (v) om åtgärdsplan för att genomföra Funktionshindersombudsmannens förslag på strategiskt viktiga förbättringsåtgärder inför 2010

Dnr 326-3433/2007

Funktionshindersombudsmannen (FO) redogör i sin årsrapport för stadens arbete utifrån funktionshindersaspekter under år 2006. Årets rapport har extra fokus på tillgänglighetsfrågor och på de förbättringsåtgärder som är strategiskt viktiga för att målet ska nås år 2010.

Kommunstyrelsen föreslås godkänna rapporten och skicka ut den till nämnder och styrelser för kännedom. Men det är inte tillräckligt aktiva insatser för att staden ska kunna nå målet om världens mest tillgängliga huvudstad år 2010 – ett mål som alla partier är rörande överens om.

Både nuvarande och tidigare majoritet har genomfört olika förbättringar av tillgängligheten, men tyvärr känns år 2007 som ett förlorat år. De handikapp-politiska uppdragen i förra årets budget har inte lett till politiska beslut. Men nu gäller det att gå från ord till handling om Stockholm ska bli en stad för alla inte bara i retoriken utan också i praktiken.

I årsrapporten föreslås tydliga och mycket väl underbyggda och avvägda prioriteringar och kriterier:

Strategiskt viktiga förbättringsområden inför år 2010.

- Villkoren för barn och ungdomar med funktionsnedsättningar
- Stöd och service till personer med funktionsnedsättningar
- Arbetsmarknad, idrott och kultur
- Tillgänglighetsarbetet inför år 2010

Exempel på konkreta förbättringar för barn och unga är att stadens alla skolor måste åtgärda enkelt avhjälpna hinder, att fritidsutbudet måste samordnas och att specialpedagogerna i skolan måste användas så att barnen kan integreras i ordinarie verksamheter.

Bristen på ett varierat utbud av boende- och stödformer måste åtgärdas liksom att samordningen inom stadens egna förvaltningar måste bli bättre för personer med neuropsykiatrisk problematik. En struktur för kompetensutveckling måste säkras för medarbetarna inom stöd och service till personer med funktionsnedsättningar.

Arbetsmarknadspolitiska åtgärder måste inkludera personer med funktionsnedsättningar. Staden måste utveckla och stödja inkluderande arbetssätt inom kultur- och idrottsverksamheter. Ledsagning måste tillgodoses utifrån individuella behov för att göra det möjligt att delta i fritidsverksamheter oberoende om man bor i ordinarie eller särskilt boende.

Staden måste vidare fastställa en plan med prioriteringsordning för att tillgänglighetsmålet år 2010 ska nås och även göra en plan för att ta bort enkelt avhjälpna hinder enligt Plan- och bygglagen. Stadens lokaler måste genomgå en heltäckande inventering ur tillgänglighetsperspektiv. Upphandlings- och inköpsrutinerna måste innehålla adekvata tillgänglighetskrav.

Kriterier/indikationer som bra hjälpmedel vid prioritering av åtgärder inför år 2010.

- Policy/Handlingsplan
- Ansvar
- Budget
- Samverkan med handikapporganisationer
- Upphandling och inköp
- Fysisk miljö
- Kommuninformation och kommunikation:
- Arbetsgivare

En hel del av dessa kriterier/indikationer har staden redan uppnått, bland annat finns ett aktuellt styrdokument i form av det handikappolitiska programmet. Det finns också en Funktionshindersombudsman och fastställda rutiner för stadens handikappråd. Tillgänglighetsprojektet har en pådrivande roll och staden avsätter varje år 100 mnkr för tillgänglighetsskapande åtgärder i gatu- och parkmiljö samt inom idrott och kultur.

Men det finns också en hel del kriterier/indikationer som inte är uppnådda ännu, exempelvis krävs mycket tydligare prioriteringar av handikappolitiska

åtgärder i budget- och verksamhetsplaneringsprocessen, i översiktsplanen och Vision 2030. Alla vallokaler i kommunen är ännu inte tillgängliga för alla oavsett funktionsförmåga. Det är ett demokratiproblem att föreningslivet har bristande tillgång på lämpliga möteslokaler. Staden saknar fastställda rutiner för beaktandet av funktionsnedsättningar vid rekrytering, personalutbildning och arbetsmiljöarbete.

Vårt förslag är att staden tar fasta på de utmärkta förslagen i årsrapporten och senast i samband med tertialrapport 1 – 2008 beslutar om en åtgärdsplan med tidtabell, finansiering och uppföljning för att genomföra de förbättringar som krävs inom de strategiska områdena.

En stadsövergripande projektledning ska tillsättas för att understödja arbetet och rapportera till kommunfullmäktige varje halvår.

Vi föreslår därför att

1. alla nämnder och styrelser får i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan inom de strategiskt viktiga förbättringsområden som FO föreslår och som de berörs av
2. kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med berörda nämnder och styrelser ta fram en åtgärdsplan inom de strategiskt viktiga förbättringsområden som är stadsövergripande eller rör flera nämnder och styrelser
3. handikappråden i varje nämnd och styrelse ska inbjudas till att medverka i arbetet med planen och dess genomförande.

Stockholm den 7 september 2007

Ann-Margarethe Livh

Susanna Brolin

Ann Mari Engel

Stellan Hamrin

Margareta Johansson

Torhild Lamo

Mehdi Oguzsoy

Karin Rågsjö

Inger Stark